

Obr. 4. Bítov, hrad. Sonda S2. Dokumentované řezy sondy. Šedě vyznačen tzv. zahradní horizont. Žlutě pak výplň základového vkopu a navazující stavební úroveň. Červeně primární dna zachycených pecí. Oranžově reparace den. Archaia Brno z. ú.

Fig. 4. Bítov, castle. S2 test pit. Documented sections of the test pit. The so-called garden horizon is marked in grey with the foundation fill and the subsequent construction level in yellow. The primary bottoms of the depicted ovens are marked in red with the bottom repairs in orange. Archaia Brno z. ú.

Literatura

Dejmal, M., Příbylová, M. 2020: A067/2020 Bítov – sondy.

Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: archiv Archaia Brno z. ú.

Summary

A test pit survey took place at Bítov Castle (Bítov cadastral area, Znojmo District) in 2020. The key discoveries include new knowledge concerning the design of the gate in the northwest of the complex. Based on stratigraphic relations, it cannot be ruled out that the northwest bergfried with edge shaped front and the adjacent wall might date back to the 12th or 13th century although this needs to be verified by further research.

Miroslav Dejmal, Petr Holub, Michala Příbylová

Blansko (okr. Blansko)

Ul. Zámek č. p. 2, 3, parc. č. 31/1.

Novověk 2, industriální období 1. Nález v druhotné poloze. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Blanska, p. o.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3634117N, 16.6460186E; 49.3633714N, 16.6459503E; 49.3632850N, 16.6458119E

V září roku 2020 probíhalo v rámci rekonstrukce budovy předzámčí (č. p. Zámek 2/2) v Blansku hloubení výkopu pro zavedení optického kabelu. Výkop začínal u severozápadního nároží Zámek 1 a pokračoval kolem budov Zámek 2 a 3 přes nádvoří dnešní budovy ZUŠ a končil za silnicí na parkovišti na ulici Seifertova. Všechny tyto budovy byly součástí bývalého hospodářského areálu zámku v Blansku. Vrstvy obsahující archeologické nálezy byly zjištěny pouze v krátkém úseku před budovou Zámek 2 (parc. č. st. 35/4). Z vykopané zeminy byly získány osteologické a keramické nálezy předběžně datované do 18.–19. století. Nálezy však ležely v sekundární poloze, byly promíchány s recentním stavebním odpadem vzniklým pravděpodobně při různých stavebních úpravách zámku nebo při zavádění inženýrských sítí. Jelikož nebyly v hloubce 60 cm zjištěny žádné neporušené kontexty, nebylo přistoupeno k dokumentaci

profilu. Vznik a původní účel budovy Zámek 2 je dodnes nejasný. Její počátek můžeme datovat do průběhu 18. století, neboť na Nicolaiově plánu zámekového areálu z počátku 18. století ještě patrná není, zatímco na pozdějším z roku 1809 se již, oproti dnešní podobě, přimyká k jihozápadnímu rohu bývalé přední partie zámku odstraněné na počátku 19. století. Někdy v této době dochází také ke změně půdorysu budovy Zámek 2 z původního ve tvaru písmene „L“ na dnešní, což dokládá plánec z roku 1826 (Sadílek 2007).

Poněkud netradiční umělecko-historický nálezy byly učiněny ve výkopu před nízkou budovou Zámek 3 (parc. č. st. 35/1). Ve vykopané zemině obsahující jinak recentní odpad byly zjištěny četné fragmenty sádrových soch. Trasa výkopu prořezala v hloubce 60–70 cm jejich skrumáž, která zabíhala ještě hlouběji do severního profilu. Celkem z ní bylo vyzvednuto přes 600 zlomků. Zahrnovaly ulámané hlavy, končetiny, podstavce s nápisy českých panovníků, torza těl v historických oděvech a mnoho amorfních kusů. Kromě názvů panovníků byla na několika podstavcích zjištěna i signatura samotného autora, kterou rozluštil historik M. Koudelka. Byl jím českoněmecký sochař Josef Max (1804–1855). Díky tomu bylo následně zjištěno, že některé fragmenty pochází z kolekce soch 12 českých panovníků (kněžna Libuše, Přemysl Oráč, svatý Václav, Břetislav I., Vratislav II., Vladislav I., Přemysl Otakar II., Václav III., Karel IV., Jiří Poděbradský, Ferdinand I., Rudolf II.), vytvořených J. Maxem v letech 1842–1843 v komorním formátu 52–54 cm pro zamýšlený český Slavín. Soubor byl komerčně velmi úspěšný a dodnes existuje v několika replikách na zámcích Hrádek u Nechanic, Bechyně, Kačina, Klenová nebo v Národním muzeu v Praze (Hnojil 2008; 2016, 121). Podle nápisu na podstavcích nebo dle dochovaných hlav či oděvu byly prozatím identifikovány fragmenty soch Libuše, Břetislava I., Vladislava I., Václava III., Jiřího z Poděbrad a Rudolfa II (obr. 5). Kdo, kdy a za jakým účelem přivezl kolekci soch do Blanska, zůstává otázkou. Chtěli jimi Salmové vyzdobit interiéry svých pokojů, vyrábět podle nich litinové sochy nebo si je s sebou z Prahy přivezl vlastenecky založený Jindřich Wankel? Stejně tak nevíme, proč byly sochy posléze záměrně rozbity a zakopány pod zem před budovou Zámek 3. Kromě panovníků byly zjištěny ještě fragmenty dalších sádrových soch (Goethe, satyr aj.), u nichž však autorství Josefa Maxe prozatím nelze potvrdit.

Obr. 5. Blansko, Zámek 3. Fragments sádrových soch Josefa Maxe nalezené před budovou Zámek 3. Foto M. Mazík.

Fig. 5. Blansko, Zámek 3. Fragments of gypsum statues by Josef Max found in front of the Zámek 3 building. Photo by M. Mazík.

Literatura

Hnojil, A. 2008: *Josef Max*. Praha: Eminent.

Hnojil, A. 2016: *Josef Max a české sochařství 2. třetiny 19. století*.

Rkp. bakalářské práce. Karlova univerzita. Katolická a teologická fakulta. Ústav dějin křesťanského umění. Uloženo: Ústřední knihovna Katolické a teologické fakulty Karlovy univerzity. Dostupné také z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/81517>.

Sadílek, J. 2007: *Blansko zámek*. Rkp. stavebně historického průzkumu. Uloženo: Archiv Muzea Blanenska.

Summary

Pottery finds from the 18th century were discovered during excavation work for an optical cable in front of the Zámek 2 building in Blansko (Blansko District). A large cluster of fragments of gypsum statues by Czech-German sculptor Josef Max from 1842–1843 (Fig. 5) was found in front of the Zámek 3 building.

Marek Novák, Milan Koudelka

Blučina (okr. Brno-venkov)

„Pastviska“.

Raný středověk. Neurčený areál. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0576706N, 16.6655497E

V průběhu výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Pastviska“ (bližší údaje viz oddíl Doba bronzová) byl zachycen také jeden zahluubený objekt datovaný rámcově do raného středověku. Ojedinelé střepy z tohoto období se nacházely rovněž v kulturní vrstvě.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

A feature generally dated to the Early Middle Ages was detected during a survey at a polycultural site (see the Bronze Age section) in “Pastviska” field in Blučina (Brno-Country District).

Ivan Čižmář

Bořitov (okr. Blansko)

Ul. Nepomucká, Školní; „Farský kopec“, parc. č. 619/1.

Mladohradištní období (RS4), vrcholný středověk, novověk. Sídliště, pohřebiště/hřbitov, příkopové ohrazení. Skupina/síť sond. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Muzeum Blanenska, p. o., inv. č. S 9853–10069, S 10178–10212.

Lokalizace 1: S-JTSK – -1135444.00 -596633.59; -1135446.10 -596633.97; -1135462.24 -596637.79; -1135485.31 -596637.64

Lokalizace 2: S-JTSK – -1135383.86 -596605.31; -1135386.69 -596606.10; -1135443.34 -596608.70; -1135433.90 -596611.76

Zpráva se týká dvou stavebních akcí (obr. 6).

Na základě upozornění A. Štrofa byl ve dnech 10.–14. 2. 2020 v samotném závěru podchycen výkop pro zemní kabelové vedení vysokého a nízkého napětí v trati „Farský kopec“ v Bořitově (akce: Bořitov – TS Zlámánina, lokalizace 1). Lokalita se nachází na levobřežní terase Lysického potoka a je v literatuře známá díky objevu mladohradištního pohřebiště severně pod hřbitovem kolem kostela sv. Jiří (v literatuře je trať pohřebiště vedena pod názvem „U Plhoňů“ nebo „Skupcův statek“; Knies 1892, 12; Straňáková 2009, 28). Trasa výkopu procházela ještě přes známé lokality Bořitov „Školka“ s doloženými pravěkými (Ondráček 1974) a raně středověkými objekty (Procházka, Štrof 1983, 50–52) a Bořitov „Záhumenky“ s povrchovými nálezy z 13. století (Procházka, Štrof 1983, 53; Straňáková 2009, 29). Jelikož však akce nebyla řádně ohlášena, byly podchyceny pouze tři otevřené výkopy, přičemž pouze ve dvou byly zjištěny pozitivní situace. Menší výkop 1 o rozměrech 2 × 2 m lokalizovaný v SZ rohu parkovací plochy před budovou Orlovny č. p. 1 a větší výkop 2 o rozměrech 23 × 0,6 m nacházející se mezi sloupy elektrického napětí na západním okraji „Farského kopce“ za budovou Orlovny. V obou výkopech téměř v celé délce byla v hloubce 60–120 cm zjištěna tmavě hnědá až černá kulturní vrstva obsahující kromě osteologického materiálu i početné keramické nálezy z rozmezí 12. až 1. poloviny 14. století. Na kulturní vrstvu plynule navazovala tmavě hnědá vrstva o síle 60 cm obsahující ojediněle keramiku a nálezy od 16. století (obr. 7: 5) po současnost. Ve 20. úseku výkopu 2 leželo vedle sebe v hloubce 80–90 cm pět pískovcových kvadratických kamenů o síle 10–12 cm vytvářejících řadu o délce 90 cm. Některé kameny spočívaly přímo na větších střepích grafitových zásobnic. Na kamenech (kulmská droba a pískovec) a kolem